

Stockholm
2025-12-15

En hund begravnen – unikt stenåldersfynd i Järna

Skelettet av en hund, en bendolk, bearbetade pålar och en mjärde. Det är några av de unika 5 000 år gamla fynd från stenåldern som Arkeologerna vid Statens historiska museer har grävt fram ur en mosse i Gerstabergr, utanför Järna.

Ett ovanligt och mycket välbevarat fynd har gjorts i Logsjömossen, där arkeologer under hösten undersökt fornlämningar i samband med Ostlänkens anläggningsarbeten. I bottensedimentet påträffades en 5 000 år gammal, begravd hund – nedlagd tillsammans med en 25 centimeter lång bendolk.

För flera tusen år sedan såg det 3 500 kvadratmeter stora området annorlunda ut, då var mossen en glittrande insjö som nyttjades för fiske.

– Att hitta en intakt hund från den här perioden är mycket ovanligt, men att den dessutom lagts ned tillsammans med en bendolk är näst intill unikt, säger Linus Hagberg, arkeolog och projektledare på Arkeologerna.

Hunden var en stor och kraftig hanhund med en mankhöjd på 52 centimeter. Den var cirka 3–6 år gammal och har levt ett aktivt liv. Skallen var krossad och i direkt anslutning till tassarna fanns en 25 centimeter lång, fint slipad dolk, gjord av ben från älg eller kronhjort. Troligen lades hunden i någon typ av skinnpåse eller behållare med stenar.

– Den hade sänkts medvetet på 1,5 meters djup och runt 30–40 meter ut i sjön. Det är ett känt fenomen att man använder hundar i rituella handlingar under den här perioden, säger Linus Hagberg.

Han poängterar att de vetenskapliga analyserna som C-14-datering, isotopanalys och DNA-analyser kommer att kunna berätta mer.

– Vi kan till exempel se när hunden levde, dess ålder, och vad den har ätit. Hundens levnadshistoria kan i sin tur berätta mer om hur de människor som ägde hunden levde och livnärde sig, säger Linus Hagberg.

Undersökningen genomfördes parallellt med att ett påldäck för den kommande järnvägsbanken anlades. De vattenrika torvlagren gjorde arbetet logistiskt utmanande, men ett nära samarbete mellan arkeologer och entreprenörer möjliggjorde säker dokumentation.

– Samarbetet har fungerat mycket bra trots svåra förhållanden, säger Magnus Johansson, projektledare för Ostlänkens Arkeologiprojekt.

Arkeologerna har även hittat välbevarat trämaterial från perioderna 3 300–2 900 f.Kr. och 2 900–2 600 f.Kr, bland annat bearbetade stående pålar som stuckits ner i sjöbotten och stolpar som kan vara delar av bryggor. Andra fynd är utplacerade stenar som troligen fungerade som ankare eller sänken och en två meter lång konstruktion bestående av sammanflätade trävidjor, ett gammalt fiskeredskap – en mjärde. Dessutom hittades spår av hur människor rört sig ute i sjön.

– I anslutning till mjärden finns trampzoner där man kan se att människor har stått och rört sig på botten ute i sjön, det syns som fläckar i gyttjan. Kanske man har vittjat sina fällor, säger Linus Hagberg.

Nu vidtar ytterligare analysarbete och konservering av fynden innan rapporten kommer.

För mer information, kontakta:

Linus Hagberg, Arkeolog, projektledare Arkeologerna SHM, 010-480 81 52,
linus.hagberg@arkeologerna.com

Magnus Johansson, Projektledare arkeologi Ostlänken på Trafikverket, 010-124 42 86, magnus.r.johansson@trafikverket.se

Presskontakt Arkeologerna, Ninna Bengtsson, 010-480 80 76, 0702-11 70 92,
ninna.bengtsson@arkeologerna.com

